

prioriteter er en yderligere Risiko end en Samling, som baade indbefatter, hvad der svarer til sædvanlig 1ste og 2den Prioritet. Dette bør imidlertid ikke afskrække fra helt eller delvis at følge vort Forslag; thi dels er det vel netop Statens Sag at yde Laan paa ekstraordinær Risiko — ellers kunde man jo erholde Laan andetsteds —, og dels er den Sikkerhed, som ydes i et velorganiseret og i sin Tilblivelse kontrolleret Mønsterforetagende, ekstraordinær god.

Det foreslaas, at Amortiseringen — som ved Husmandsbrug — først begynder 5 Aar efter Laanenes Stiftelse, se nedenfor under VII. om de første Aars Vanskeligheder. En lignende Regel er indført i Norge ved de „Boliglaan“, som ydes med Statsstøtte.

V.

Prioritetsgrænsen.

Det maa paaskønnes, at Grænsen i Forslaget er forhøjet fra $\frac{2}{3}$ til $\frac{4}{5}$ af Vurderingen. I et i Efteraaret fra vor Forening til Finansministeriet sendt Andragende havde vi foreslaaet Grænsen sat til $\frac{9}{10}$ af *Anskaffelsesværdien*, og vi tillader os at udtale det Haab, at Finansministeriet og Udvalget gennem Forhandling indbyrdes ogsaa vil komme til dette Tal.

Naar Foretagenderne organiseres vel og undergives et Tilsyn, maa det formentlig siges, at det ikke frembyder særlig Risiko at prioritere dem indtil $\frac{9}{10}$ af Anskaffelsen. *En Sammenligning med Laan til Husmandsbrug**) vil let vise saadant; her udlaaner Staten $\frac{10}{10}$ i Husmandsbruget uden Besætning, (eller $\frac{9}{10}$ af Bruget med Besætning), idet Husmandens eneste Indskud er hans Besætning og Redskaber, som jo er af flygtig Natur og sjældent forefindes, naar Staten stiller en Ejendom til Auktion, ligesom Ejendommen da almindeligvis er ude af Drift; trods alle disse teoretisk smukke Grunde til Betæneligheder betegner Husmandsbrugene dog en sund og gavnlig og tillige for Staten lidet risikabel Udvikling; en Hovedgrund hertil har sikkert været Statens Tilsyn gennem Amtskommissionerne. Ved til Sammenligning at yde Byggeforeningerne — hvor Ejendommene ikke kan forfalde i tilsvarende Grad — et Beløb af ikke $\frac{10}{10}$, men kun $\frac{9}{10}$ af Anskaffelsesværdien, synes der *ikke at være nogen Risiko*, som Staten efter indvundne Erfaringer har Grund til at være betænkelig ved. Men der er her endda en særlig til Tilid kvalificerende Omstændighed til Stede, som ikke findes ved Laan til Husmænd, nemlig det *solidariske Ansvar*, med eller uden nogen Begrænsning. Man skal ikke lade sig forlede til at mene, at det solidariske Ansvar er intet værd overfor Folk, der „intet ejer“; thi Forholdet vil jo ikke forme sig saaledes, at Staten skal gøre Udlæg, fordi et Medlem falder fra, men det ordner sig i en velorganiseret Byggeforening saaledes, at Bestyrelsen med største Letthed finder en ny Mand, som vil gaa i den udtrædendes Sted, *mod at den udtrædende eventuelt taber sin indbetalte Medlemspart*. Med andre Ord: I sunde Foretagender holder Bestyrelsen selv Justits og er Statens ulønnede, men meget villige og interesserede Inkassator. Heri har Staten en sjældent svigtende Sikkerhedsventil.

Naar Ministeriet udøver Tilsyn overfor Byggeforeningerne, vil det formentlig ikke være betænkeligt at lægge Anskaffelsesværdien til Grund, hvilket Staten jo gør ved Husmandsbrug; uden Tilsyn vil det derimod føre til Misbrug. At man tillige tilføjer: *dog ikke udover 90 pCt. af Ejendomsskylden*, vil vi finde rimeligt. Ejendoms-skylden er jo et noget bøjeagtigt Kriterium og *efter vor Mening ikke tilstrækkeligt Grundlag til at administrere efter paa saa yderlige Laanegrænser*, naar man ikke samtidig søger en Begrænsning ved Hjælp af Anskaffelsesværdien, men saa maa man naturlig-

*) Vi indrømmer, at en direkte Sammenligning mellem Lovgivningen om Husmandsbrug og Lov om Byggeforeninger ikke uden videre kan gøres paa alle Punkter, navnlig ikke i Retning af Krav om Laan til alle kvalificerede Andragere; men hvad Sikkerheds-Spørgsmaalet angaar, synes Sammenligningen os berettiget.